

Fugle omkring Fyret

Fyret i Hanstholm i begyndelsen af 1990'erne.

Hanstholm Fyr anlagt 1843 og ombygget i slutningen af 1880'erne, hvorfra dette billede stammer.

Fyret - og fuglene

Med fyret i Hanstholm havde forfatteren Jacob Paludan i 1920'erne fundet det perfekte symbol på den tekniske civilisation og den rette indramning til en roman, hvori den menneskelige komedie kunne udspilles i en lille by på den jyske vestkyst. Tiden er Første Verdenskrig og de første år af 1920'erne. Romanen er *Fugle omkring Fyret*.

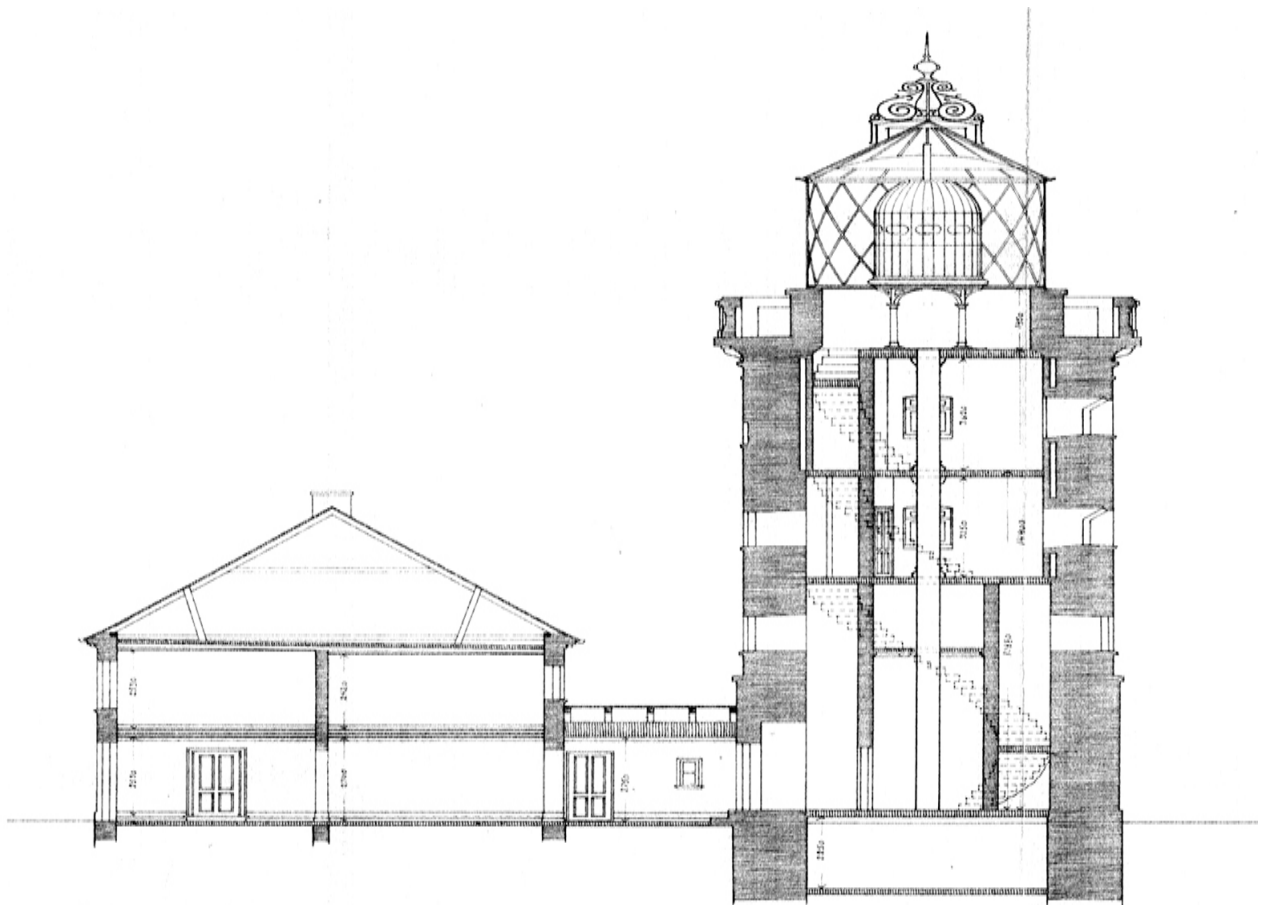
Når man færdes på stedet, fanges øjet af fyrets kredsende blink deroppe fra den høje klint. Tre blink skiftende med 12 sekunders mørke. Sådan har fyret sendt sine signaler siden indvielsen i 1843. Efter åbningen af Hanstholm Havn i 1967 måtte lysstyrken sættes ned, for at fyret ikke skulle blænde fiskerne ved indsejlingen til havnen. Men fyret har samtidig fået øget betydning på grund af den store fiskerflåde og de andre skibe, der søger mod Hanstholm. Fyret har fået en mægtig betydning som ledefyr.

På Jacob Paludans tid kunne man i klart vejr stå en mil borte og finde en enøre i vejsporet, når blinket kom. Det kan man i al fald læse i den roman, han for en stor del skrev om location. I efteråret 1924 var han sammen med vennen Eric Eberlin fra Thisted på rejse til Frankrig og Italien. Men, som han skrev i en kronik mange år senere, "allerede på Rhinbredden i Køln listede den hjemlige Forestilling sig ind i mig, at her var ganske vist baade interessant og kønt, men det vilde nu heller ikke være ilde at sidde ude på Hanstholm Kro ved Vesterhavet". Og sådan gik det. De forlod Italien før planlagt og tog til Thy og indlogerede sig på kroen med den uhindrede udsigt til det fyr, hvis blændende skær levende væsener indfanges i og går til grunde.

Hanstholm Fyr stod som nævnt færdigt i 1843 og var Danmarks første linsefyr, konstrueret med 180 spejle i seks rækker over og tre rækker under linsetromlen. Lyskilden var en såkaldt "argandisk" lampe – opkaldt efter en svejtsisk fysiker. Fyret er stadig Danmarks største og var allerede i 1843 revolutionerende byggeri sammenlignet med datidens vippefyr med et åbent bål i en kurv, der kunne hejses op og ned. Trods knappe bevillinger lykkedes det i flere omgange at forbedre fyret. Fra slutningen af 1880'erne kunne det lyse med elektrisk lys ved hjælp af en kulbuelampe. En maskinhal blev opført til de dampmaskiner, der skulle drive fyrets dynamoer.

Da Jacob Paludan i 1924 besøgte Hanstholm Fyr for anden gang og begyndte at samle stof til *Fugle omkring Fyret*, blev kulbuelampen afløst af en glødelampe. Fra ombygningen i 1887-89-89 til begyndelsen af 1920'erne var Hanstholm Fyr Danmarks eneste elektriske fyr og i en årrække det kraftigste fyr i verden. Ved Hanstholm Havns åbning i 1967 blev sirenefunktionen flyttet til vestre mole og fyrets lysstyrke som nævnt reduceret betydeligt af hensyn til de indsejlene. I 1970 blev fyret automatiseret og forberedt til den fuldautomatiske fjernbetjening.

Og så er der fuglene! I perioden 1885-1939 førte Zoologisk Museum i København på baggrund af indberetninger statistik over de fugle, der omkom ved kollision med danske fyrtårne – ikke mindst ved det kraftige fyr i Hanstholm. Resultatet viste, at der i disse 54 år blev fundet tæt ved 100.000 fugle ved fyrene, fordelt på mere end 200 arter. Da Paludan i 1924 arbejdede med romanen *Fugle omkring Fyret* i Hanstholm, blev der optalt i alt 5000 fugle, der omkom på denne måde.

Fyret i Hanstholm, der blev bygget efter et bestemt engelsk ønske, havde en bevæget bygningshistorie, idet det fyrtårn, der blev bygget oprindeligt, viste sig at være for dårligt funderet. Det slog revner, da fyrlyampen skulle monteres. Det blev derfor revet ned og genopført på forsvarlig måde, således at det kunne tages i brug 15. december 1843. Dengang som i dag det vigtigste anduvningsfyr i Danmark. De skibe, der kommer sydfra, skal styre udenom det og kan herfra sætte kursen mod Skagen. Tegningen er fra ombygningen i 1880'erne

